

Depresyon ve eşlik eden Anksiyetede yüksek etkinlik

Prospektüs Özeti:

Formülü: LUSTRAL®, oral uygulama için 50 mg sertraline eşdeğer sertralin hidroklorür içerir. **Endikasyonları:** LUSTRAL®, anksiyete semptomlarının eşlik ettiği depresyon dahil, depresyon semptomlarının tedavisinde, hastalarda mani hikayesi olsun veya olmasın, endikedir. Tatminkar bir cevabı takiben, LUSTRAL® tedavisine devam edilmesi, depresyonun başlangıç epizodunun nüksünün veya yeni depresyon epizodlarının oluşmasını engellemesinde etkilidir. Ayrıca sertralin, obsesif kompulsif bozukluk tedavisinde de endikedir. **Kullanım şekli ve dozu:** Günde tek doz olarak yemeklerle birlikte alınır. Başlangıç ve terapötik dozu günde 50 mg olup, gerekirse 50 mg'lık artışlarla haftalar zarfında maksimum 200 mg'a çıkılabilir. Terapötik etki 7 gün içinde görülebilirse de, tam antidepressan etki için genellikle iki ila dört hafta gerekmektedir. Yaşlı hastalarda doz ayarlamasına gerek yoktur. **Yan etkiler/Advers etkiler:** Bulantı, diare/yumuşak dışkı, terleme artışı, ağuz kuruluğu, dispepsi, titreme, erkekte cinsel disfonksiyon (ejakülasyon gecikmesi) görülebilir. **İlaç etkileşimleri:** Yeterli klinik deneyimler olmadığından kendisi gibi warfarin, fenitoin, propranolol gibi yüksek oranda proteinlere bağlanan diğer ilaçlarla etkileşebileceği düşünülmektedir. LUSTRAL® ile lityumun birlikte kullanılması sağlıklı gönüllülerde lityum farmakokinetiğinde değişiklik yapmamaktadır ancak birlikte kullanımda plazma lityum seviyelerinin kontrolü önerilmektedir. İlgili veriler elde edilene kadar, LUSTRAL®, triptofan ve fenfluramin gibi serotonerjik ilaçlarla beraber kullanılmamalıdır. **Uyarılar/Önlemler:** LUSTRAL® ile monoaminoksidaz inhibitörlerinin birlikte kullanımı hakkında klinik veriler olmamakla birlikte, beraber kullanımlarından kaçınılmalıdır. MAO inhibitörlerinin kesilmesinden en az 14 gün geçtikten sonra LUSTRAL® tedavisine başlanmalıdır. EKT uygulanan hastalarda, bu duruma ilişkin deneyler bulunmadığından, aynı anda LUSTRAL® kullanımdan kaçınılmalıdır. Yeterli deneyimler mevcut olmadığından, instabil epilepsili hastalarda kullanımdan kaçınılmalı, epilepsisi kontrol altında olanlarda ise epilepsi gözetim altında tutulmalıdır. LUSTRAL®'in alkol ile birlikte kullanımı, alkolün sağlıklı kişilerde kognitif ve psikomotor performans üzerindeki etkisini artırmaz ancak birlikte kullanımı tavsiye edilmemektedir. LUSTRAL®'in psikomotor performans üzerinde hiç bir etkisi olmadığı gösterilmiştir ve benzodiazepinler veya diğer sakinleştiricilerin ya da alkolün MSS üzerine yaptığı depresan etkileri artırdığına dair bulgu yoktur, ancak, vastıa sürme, makine kullanma gibi işleri yapan hastalar gereğince uyarılmalıdır. LUSTRAL®'in farmakokinetiği, belirgin karaciğer veya böbrek fonksiyon bozukluğu olan hastalarda incelenmediğinden ve belirgin hepatik disfonksiyonu olanlar LUSTRAL® tedavisi sırasında değerlendirilmediğinden bu tür hastalarda ihtiyatla kullanılmalıdır. Çocuklarda LUSTRAL®'in emniyet ve etkinliği henüz değerlendirilmemiştir. Gebe kadınlarda yapılmış yeterli çalışma olmadığından, gebelik sırasında ancak aşikar ihtiyaç varsa kullanılmalıdır. Çocuk doğurma çağındaki kadınlar, LUSTRAL® alırken uygun bir doğum kontrol yöntemi uygulamalıdır. Anne sütünde LUSTRAL® seviyelerine ait veriler olmadığından süt veren annelerde kullanımı tavsiye edilmemektedir. **Kontraindikasyonları:** LUSTRAL®'e hassasiyeti olduğu bilinen hastalarda kontraindikedir. **Doz Aşımı:** Aşırı doz LUSTRAL® (2 g'a kadar) almış hastalarda hayati bulgular ve bilincin düzeyinde değişme, kardiyovasküler toksisite ve istenmeyen semptomatoloji bildirilmemiş, hastalar sekelsiz iyileşmiştir. Son 12 saat içinde çok fazla LUSTRAL®'in yutulmuş olduğu bilinmekte ya da şüphelenilmekte ise gastrik lavaj düşünülmelidir. Özel bir tedavi tavsiye edilmemektedir. **Takdim şekli ve satış fiyatı:** LUSTRAL®, her biri 50 mg sertralin hidroklorür içeren 14 kapsüllük blister ambalajlarda 4.120.000 -TL (Nisan 1998) Yasal kategorisi: Reçete ile satılır. (Daha geniş bilgi için firmamıza başvurunuz.) **Ruhsat No:** 164/51, **Ruhsat Tarihi:** 04.05.1993

Pfizer İlaçları A.Ş.
Muallim Naci Cad Bostan Çıkmazi No:3 80840 Ortaköy/İstanbul/Tel: (0 - 212) 260 22 10 (8 Hat)
www.pfizer.com.tr

 Lustral® sertralin

**XXIII. BERGAMA GRUP PSİKOTERAPİLERİ
SEMPOZYUMU
ESKÜLAP- BERGAMA, İZMİR - TÜRKİYE
21-23 MAYIS 1998**

PROGRAM VE SUNUMLAR KİTAPÇIĞI

**XXIIIrd PERGAMON GROUP PSYCHOTHERAPIES
SYMPOSIUM
AESKLEPION-PERGAMON, İZMİR-TURKEY
21-23 MAY 1998**

BOOKLET OF PROGRAM AND PRESENTATIONS

**XXIII. BERGAMA GRUP PSİKOTERAPİLERİ
SEMPOZYUMU
ESKÜLAP- BERGAMA, İZMİR - TÜRKİYE
21-23 MAYIS 1998**

PROGRAM VE SUNUMLAR KİTAPÇIĞI

**XXIIIrd PERGAMON GROUP PSYCHOTHERAPIES
SYMPOSIUM
AESKLEPION-PERGAMON, İZMİR-TURKEY
21-23 MAY 1998**

BOOKLET OF PROGRAM AND PRESENTATIONS

XXIII. BERGAMA GRUP PSİKOTERAPİLERİ SEMPOZYUMU

Türkiye Grup Psikoterapileri Derneği,
İstanbul Psikoterapi ve Grup Psikoterapileri Derneği işbirliği
ile İZMİR PSİKİYATRİ DERNEĞİ
tarafından düzenlenmiştir.

XXIIIrd PERGAMON GROUP THERAPIES SYMPOSIUM
is organized by İZMİR PSYCHIATRIC ASSOCIATION
in cooperation with Turkish Association of Group Psychotherapies
and İstanbul Psychotherapy and Group Psychotherapies
Association

BU SEMPOZYUM TTB TARAFINDAN 13.5 KREDİ İLE
KREDİLENDİRİLMİŞTİR/ THIS SYMPOSIUM IS CREDITED
BY 13.5 CREDITS BY TMA.

KATKIDA BULUNAN KURUM VE KURULUŞLAR/
COSPONSORED BY

BERGAMA BELEDİYESİ
WYETH İLAÇLARI A.Ş.,
PFIZER İLAÇLARI A.Ş.

PINAR SÜT MAMÜLLERİ SANAYİ A.Ş.
EFES PİLSEN PAZARLAMA VE DAĞITIM İZMİR
PİYALE MAKARNACILIK TİCARET A.Ş.

NOVARTIS İLAÇ TİC. A.Ş.,
LİBA İLAÇLARI A.Ş.,
LILY İLAÇ TİC. A.Ş.,
ORGANON İLAÇLARI A.Ş.

İÇİNDEKİLER/ CONTENTS OF BOOKLET

SEMPOZYUM KURULLARI/ COMMITTEES	4
KONUŞMACILAR VE GRUP LİDERLERİ/ LECTURERS AND GROUP LEADERS.....	5

PROGRAM/PROGRAM.	6
-----------------------	---

KONUŞMALAR/LECTURES

Leutz G: Moreno Yoculukta/ Moreno in Fahrt	8
Burmeister J: Kültürlerarası Grup Çalışmasının Dört Aşamalı Modeli/ The Four Step Model of Intercultural Group Work.....	19
Le Roy J: Recreation of Faithhealing Groups in Congo/ Kongo'daki İnanç Tedavi Gruplarında Kimliğin Yeniden Yaratılışı.....	30
Pinter G: Aktarımdan Uzakduyuma/ From Trnsference to Tele.....	36
Moreno JJ: Cehennemde Orfe: Soykırımında Müzik/ Orpheus in Hell: Music Therapy in Holocaust.....	40
Yılmaz AT: Gruplarda Krize Müdahale/ Crisis Therapy in Groups.....	42

POSTER BİLDİRİ ÖZETLERİ/ ABSTRACTS OF POSTER PRESENTATIONS.....	56
--	----

XXIII. BERGAMA GRUP PSİKOTERAPİLERİ SEMPOZYUMU/
XXIIIrd PERGAMON GROUP PSYCHOTHERAPIES SYMPOSIUM
KURULLAR/ COMMITTEES

ONURSAL BAŞKAN/ HONORARY PRESIDENT

Prof. Dr. Abdülkadir Özbek

Türkiye Grup Psikoterapileri Derneği Başkanı; Dr.Abdülkadir Özbek
Enstitüsü Direktörü

ONUR KURULU ÜYELERİ/ HONORARY MEMBERS

Dr. Grete Leutz

Überlingen Moreno Enstitüsü Direktörü

Prof. Dr. Savaş Kültür

İzmir Psikiyatri Derneği Başkanı

Dr. Velhan Özbek

Türkiye Grup Psikoterapileri Derneği Yönetim Kurulu Üyesi

Sefa Taşkın

Bergama Belediyesi Başkanı

Prof. Dr. Gülören Ünlüoğlu

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim
Üyesi

DÜZENLEME KURULU/ ORGANIZING COMMITTEE

Başkan/ President: Prof. Dr. Ayşen Baykara

Başkan Yardımcısı/ Vice President: Prof. Dr. Cahide Aydın

Genel Sekreterler/Secretaries: Doç.Dr. İnci Doğaner, Dr. Emre Kapkın

Saymanlar/Treasurers: Dr. Nur Engin Deniz, Dr. Taner Güvenir

Üyeler/ Members Dr. Selda Akdal, Doç Dr Ali N. Babaoğlu,

Prof. Işıl Bulut, YDoç.YH. Olcay Çam, Doç Dr. Ayhan

Eğrilmez, Dr. Meral Genç, Doç. Dr. Hakan Kumbasar,

Doç.Dr. Nalan K.Oğuzhanoğlu, Uz. Psk. Aysel Özlü,

Doç.Dr. Işıl Vahip

BİLİMSEL KOORDİNASYON KURULU/ SCIENTIFIC

COORDINATORS

Doç.Dr. Nalan K. Oğuzhanoğlu, Dr. Emre Kapkın, Doç. Dr. Işıl Vahip

BİLİMSEL DANIŞMA KURULU/ SCIENTIFIC COUNSELING

COMMITTEE

Prof. Dr. Abdülkadir Özbek, Doç. Dr. Ali N. Babaoğlu, Prof. Işıl

Bulut, Doç.Dr. İnci Doğaner, Uz.Psk. Aysel Özlü, Doç. Dr. Işıl Vahip,

Uz.Psk.Firuzan Yazıcı

KONUŞMACILAR VE GRUP LİDERLERİ/ LECTURERS AND
GROUP LEADERS

Doç. Dr. Ali N. Babaoğlu

Psikodrama Terapötü; Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları
Hastanesi; Katatim Görüntü Yaşantısı Grubu; Türkiye/Turkey

Dr. Jörg Burmeister

Psikodrama Terapötü; Almanya Grup Psikoterapileri Derneği
Başkanı; Drama Terapi Grubu; Almanya/Germany

Doç. Dr. İnci Doğaner

Psikodrama Terapötü; EÜTF Psikiyatri AD; Psikodrama Grubu;
Türkiye/Turkey

Prof. Maurizio Gasseau

Psikodrama Terapötü; Jung Psikodrama Enstitüsü Direktörü; Psikodrama
Grubu; İtalya/ Italy

Dr. E. Ülkü Gürışık

Konsültan Psikoterapist, Psikoanalist; Analitik Grup; İngiltere/ United
Kingdom

Dr. Jaak Le Roy

Transkültürel Grup Analisti ; Avrupa TGGAD Başkanı,
Grup Analitik Yaşantısı; Hollanda/Netherlands

Dr. Grete Leutz

Psikodrama Terapötü/ Überlingen Moreno Enstitüsü
Direktörü; Konuşmacı; Almanya/ Germany;

Dr. Joseph Moreno

Müzik Terapisti; Maryville University, St. Louis; Müzik Terapi Grubu;
ABD/USA

Prof. Dr. Abdülkadir Özbek

Psikodrama Terapötü; TGGAD Başkanı ve Dr. Abdülkadir Özbek Enstitüsü
Direktörü; Konuşmacı; Türkiye/ Turkey

Dr. Gabor Pinter

Psikodrama Terapötü; Macaristan Psikodrama Derneği Başkanı;
Psikodrama Grubu; Macaristan/ Hungary

Prof. Dr. Gülören Ünlüoğlu

AÜTF Öğretim Üyesi; Konuşmacı; Türkiye/ Turkey

Doç.Dr. Işıl Vahip

Psikodrama Terapötü; EÜTF Psikiyatri AD; Psikodrama Grubu; Türkiye/
Turkey

Dr. Tarık Yılmaz

Psikoterapist; Basel Üniversitesi; İletişim Grubu; İsviçre/ Switzerland

PROGRAM/ PROGRAM

21 MAYIS 1998 PERŞEMBE / MAY 21, 1998 THURSDAY

9:00- 14:00 **KAYIT/ REGISTRATION**

11:00-12:00 **AÇILIŞ / OPENING**

KONUŞMACILAR/ SPEAKERS

Prof. Dr. Aşen Baykara

Sempozyum Başkanı/ President of the Symposium

Prof. Dr. Abdülkadir Özbek

TGPD Başkanı/ President of TGPA

Sefa Taşkın

Bergama Belediyesi Başkanı/ Major, Municipality of

Pergamon

Tahir Arslan

Bergama İlçesi Kaymakamı Vekili

Representative for Govern. Admin. of Pergamon

12:00-13:00 **ÖĞLE ARASI / LUNCH**

13:00- 14:00 **1. OTURUM/ SESSION 1**

Oturum Başkanı/ Chairman: Prof. Dr. Suna Taneli

Sunan/ Lecturer: **Dr. Joseph Moreno**

Cehennemde Orfe: Soykırımda Müzik Terapisi/

MusicTherapy in the Holocaust

14:30- 14:30 **ARA/ BREAK**

14:30- 16:00 **2. OTURUM/ SESSION 2**

Oturum Başkanı/ Chairman Doç. Dr. Hakan Kumbasar

Konuşmacı/Speaker: **Dr. Jaak Le Roy**: Kongo'daki

İnanç Tedavi Gruplarında Kimliğin Yeniden Yaratılışı /

Recreation of Identity in Faith-healing

Groups in Congo

Konuşmacı/ Speaker for: **Dr. Grete Leutz** adına

Prof. Dr. G. Ünlüoğlu

Moreno ile Bir Gezinin Anılarından/ Memory of a Trip

I had with Moreno

16:30-17:00 **ARA/ BREAK**

17:00- 19:00 **GRUP UYGULAMALARI/ GROUP SESSIONS**

19:30 - 23:00 **HOŞGELDİNİZ KOKTEYLİ/ WELCOME**

COCTAIL PROLONGE

Kleopatra Güzellik Tesisleri

Düzenleyen/ Sponsor: Bergama Belediyesi/

Municipality of Pergamon

22 MAYIS 1998 CUMA / MAY 22, 1998 FRIDAY

13:00- 14:30 **POSTER SUNUMU VE TARTIŞMA/ POSTER PRESENTATION**

Moderatör/ Moderator: Prof. Dr. Bahar Gökler

15:00- 16:30 **3. OTURUM/ SESSION 3**

Oturum Başkanı/ Chairman: Doç. Dr. Hayriye Elbi

Konuşmacılar/ Speakers:

Dr. Jörg Burmeister: Kültürlerarası Grup Çalışmasında

Dört Aşamalı Model/

Four Step Model of Intercultural Group Work

Dr. Tarık Yılmaz: Gruplarda Krize Müdahale/ Crisis

Therapy In Groups

17:00- 19:00 **GRUP UYGULAMALARI/ GROUP SESSIONS**

20:00-23:30 **DİKİLİ LİMANDA AKŞAM YEMEĞİ/ DINNER**

AT DİKİLİ BAY

ücretlidir/ will be paid by participant

23 MAYIS 1998 CUMARTESİ / MAY 23, 1998 SATURDAY

13:00- 14:30 **4. OTURUM/ SESSION 4**

Oturum Başkanı/ Chairman: Uz. Psk. Aysel Özlü

Konuşmacılar/ Speakers:

Dr. Gabor Pinter: Aktarımdan Teleye / From

Transference to Tele

Prof. Maurizio Gasseau: Ergenlerde Psikodrama/

Psychodrama for Adolescents

14:30- 15:00 **ARA/ BREAK**

15:00 - 17:00 **GRUP UYGULAMALARI/ GROUP SESSIONS**

17:30 - 19:00 **GÖSTERİ/ DRAMA:**

ANTIGONE (Geçmişten Bugüne/ From Past to

Today)

Yöneticiler/ Supervisors: **Dr. Jörg Burmeister,**

Dr. Gabor Pinter

(Halka Açık / Open to Public)

19:00- 19:30 **SEMPOZYUM KAPANIŞ OTURUMU**

Prof. Dr. Abdülkadir Özbek,

Prof. Dr. Aşen Baykara

Grup Yöneticilerine Plaket Verilmesi/ Ceremony of

Commendation to the Group Leaders

20:30- 24:00 **ANTUR'DA KAPANIŞ PARTİSİ/ CLOSING PARTY**

AT ANTUR

MORENO IN 'FAHRT'

LEUTZ G., M.D.

Moreno Institut, Uhlandstrasse 8 D-88662 Überlingen Bodensee

Einer der zahllosen Züge, die allabendlich grosse Menschenmassen vom Arbeitsplatz in New York City zu ihren Wohnungen befördern, rollte soeben aus der Grand Central Station. Noch fuhr er unterirdisch. Die meisten Passagiere -erschöpft von den Mühen des Tages, vom Hasten im Grossstadtverkehr und Schneeregen- starrten still vor sich hin; nur wenige blätterten in Zeitungen oder lasen ein Buch. Auch Moreno und ich hatten die Heimfahrt nach Beacon schweigend begonnen. Er döste; ich liess den interessanten Tag in der City vor meinem inneren Auge vorübergleiten. Die Eindrücke von der phantastisch funktionierenden vielseitigen Megapolis waren stark, besonders im Kontrast zu den kargen Verhältnissen deutscher Städte in den frühen fünfziger Jahren.

Unser Zug hatte unterdessen den Tunnel verlassen. Er fuhr auf einer StraBenüberbrückung zwischen Hohhaus Wohnsilos, oft dicht an erleuchteten Fenstern vorbei. Immer neue Hauserrblocks mit senkrechten Fensterketten tauchten auf. Weiter zurückliegende, dichtgedrängte Lichterzeihen verloren sich im diffusen Schein der nachtllichen Stadt. Plötzlich nahm Morenos Gesicht einen wachen Ausdruck an. Fasziniert vom Anblick der vorübergleitenden Wohnblöcke, bewog er mich, an seinem Erleben teilzunehmen: *“Schau nur Gretel, schau Dir die unzähligen Behausungen an. Überall sind einzelne Menschen darin zu sehen -hier, dort, jetzt schon wieder andere!- und jeder Mensch ein ‘Ich’, ein Wesen wie wir, mit Wünschen, Zielen, Sorgen, Freuden, Leiden, Unglück und Glück; jeder ein ‘Ich’, jeder ein Individuum...”*

Ein seltsamer Klang schwang in Morenos Stimme. Diese Tonqualität

hatte ich noch nie mit dem Wort ‘Individuum’ in Verbindung gebracht. Tiefer Respekt, ja Bewunderung, aber auch Mitleid, sogar etwas wie ganz persönliches Mitleiden lag darin. War es dieser Ton, der die greifbar nahen Mitreisenden meiner Wahrnehmung entzog und meine Aufmerksamkeit auf die eben noch hintergründig gewesenen Lichter der Hauserzeihen richtete?

Immer lebhafter erwerdend, fuhr Moreno fort: *“Und dennoch ist kein Mensch allein. Ein jeder steht in seiner Wohnung, an seinem Arbeitsplatz oder in der Nachbarschaft zu anderen in Bezug. Es ergeben sich unsichtbare aber lebenswichtige Beziehungsstrukturen daraus. Die positiven Beziehungen in solchen Gruppierungen bedingen unser Wohlbefinden, machen fröclich, warm, interessiert, unternehmungstg, indessen die negativen Unbehagen, Missstimmung, Unfähigkeit, ja sogar Lebensüberdruss bis hin zum Selbstmord bewirken, auch manche Krankheiten sowie Handel kleineren und grösseren Ausmasses zu verursachen vermögen.”* Moreno wurde immer ernster: *“Du siehst, die zwischenmenschlichen beziehungen können zur Überlebensfrage werden. Unzählige Menschen sind an ihnen zugrunde gegangen. Und dennoch hat sich die Wissenschaft nie ausreichend mit den zwischenmenschlichen Beziehungen befasst.”*

Bei diesen Worten Morenos ging mir schlagartig auf, weshalb sein soziometrisches Standardwerk, das ich vor kurzem ins Deutsche zu überstzen begonnen hatte, 1934 unter dem Titel ‘Who Shall Survive?’ erschienen war. Bislang war mit der Sinn dieser Überschrift ebenso unklar gewesen wie die Bedeutung, welche die im Buch dargestellten Untersuchungen, Tests, Daigramme und Ausführungen über zwischenmenschliche Beziehungen für Psychiatrie und Psychotherapie haben sollten. Medizinische Apparaturen schienen mir einem Patienten bzw. seinem gestörten Gesundheitszustand gerechter zu werden als Morenos sociometrische Gedankengänge, die ich damals noch nicht in ihrer Tragweite erfasst hatte. Ich empfand dies umso mehr, als mir der direkte Zusammenhang zwischen Sociometrie und Psychodrama ebenfalls noch nicht deutlich war.

Beim Blick aus dem Zugfenster konnte nun aber auch ich die einzelnen Menschen in Beziehungsgruppen geborgen bzw. verstrickt oder gefesselt ‘sehen’ die Wohlbefinden oder Leiden bedingten. Das Buch ‘Who shall Survive?’ (auf deutsch ‘Die Grundlagen der Soziometrie’) handelte also doch nicht nur von trockenen Datenerhebungen, Berechnungen irgendwelcher Quotienten und Koeffizienten, die wohl eher für

Sociologen von Interesse sein durften als für Mediziner und Psychologen, sondern es vermittelte eine grundsätzlich andere Sicht von Gesundheit und Krankheit, von Wohlbefinden und Elend der Menschen.

Die Hauser, an denen der Zug vorbeifuhr, waren jetzt kleiner, die Bauweise weniger dicht. Noch konnte man da und dort Menschen um einen Tisch sitzen oder im Raum stehen sehen. Moreno sagte: *“Die Frau im hellgrünen Kleid scheint zu kochen. Vielleicht wird sie nächste Woche in einem New Yorker Restaurant Dir oder mir ein Essen servieren, uns begegnen. Stell Dir vor, wieviel Möglichkeiten darin liegen könnten! Vielleicht aber bleibt sie zeitlebens für Dich und mich nicht mehr als ein nachtllich vorübergleitender Punkt in unserer Lebenserfahrung, in unserem Welt-Bild.”*

Die Ernsthaftigkeit, mit der Moreno sich über den ‘grünen Menschenpunkt’ ausliess, ihm einen einmaligen Platz in meinem Leben, meinem persönlichen Weltbild, zuwies, hatte etwas Aufregendes für mich. Von Morenos Betrachtung angesteckt, schaute nun auch ich fasziniert in die Nacht hinaus. Die elektrischen Lichter wurden seltener. Hin und wieder brach ein Mondstrahl durch die schweren Schneewolken und überglanzte die baumnestandene Hügellandschaft.

Moreno war noch immer ‘in Fahrt’. Jetzt bat er mich, mir billhaft vorzustellen, wie jeder Mensch von einem Netz der Gefühlsbeziehungen zu anderen Menschen umgeben ist, die unabdingbar zu seinem Leben gehören. Er sann weiter: *“Die Beziehungsnetze der einzelnen Menschen überlappen an vielen Stellen, sie verknüpfen sich über einzelne Personen zu immer grösseren Netzen. So kann z.B. ich seit Du zu meinem Beziehungsnetz gehörst, nicht nur Deine Angehörigen und Freunde in Deutschland errichten, sondern über diese wieder andere Menschen die mir, ja vielleicht sogar Dir gegenwärtig noch unbekannt sind, und Du wirst durch mich mit Dir noch fremden Personen in Beziehung treten. Über solche Knotenpunkte stehen die Netzwerke -wie ich diese Beziehungsgeflechte nenne- allemsamt miteinander in Verbindung. Sie legen sich als ein grosses, weltweites Beziehungsnetz um die Erde.”*

Moreno dozierte nun mit leuchtenden Augen. Geriet er in Ekstase? Er erklärte dass dieses weltumspannende Beziehungsnetz, die Summe aller vorhandenen Beziehungen, das soziale Universum ausmache, in dem wir leben. Dabei betonte er, dass es ebenso real existiere wie das physikalische Universum mit seinen Mineralien und Gasen hier auf der Erde, in unserem Körper und auf den Himmelskörpern oder wie das

physiologische Universum, das alle Lebewesen der Erde in aufeinander abgestimmten Stoffwechselprozessen umfasst. *“Und was ist der kleinste Teil des sozialen Universums?”* Er lachte verschmitzt zu mir herüber und fuhr fort, noch ehe ich die von ihm vielleicht erwartete unzutreffende Antwort geben konnte: *“Der kleinste Teil des gesamten Netzwekes muß noch immer ein Netz sein. Die sozialen Atome sind also nicht Individuen, sondern die Beziehungsnetze, die die einzelnen Menschen umgeben und in sich integrieren. Das soziale Universum der Menschheit ist aber nicht gleichmäBig geknüpft. Es gibt dichte Stellen, daneben dünne und brüchige sowie Punkte, die unter groben Spannungen stehen. Wie wichtig es ist, diese verdichteten und brüchigen Stellen ins Auge zu fassen, ersiehst Du daraus, dass die Art der Kommunikation in den Netzwerken die Menschen kreativ oder destrktiv weden lässt”* Mit neuer Betonung erklärte Moreno: *“Dvon hangen nicht nur das Glück oder Unglück der einzelnen Menschen und ihr Weiterleben ab, sondern auch die Zukunft unsere Erde. Die Entwicklung des physikalischen und physiologischen Universums war gottgegeben. Sie verlief bislang unabhängig vom Menschen. Seit Erfindung der Atombombe ist aber alles anders. Nunmehr hängt nicht nur unser individuelles Wohlbefinden, sondern das Schicksal des Planeten, das Überleben von Menschen, Tieren und Pflanzen davon ab, ob wir unsere sozialen Beziehungen friedlich gestalten oder wie bisher auch in Zukunft unseren Aggressionen freien Lauf lassen werden. Jeder ist für das Ganze mitverantwortlich, jeder aber auch im Gesamtzusammenhang des sozialen Universums geborgen.”*

Beim Zuhören wurde mir deutlich, dass für Morenos Denken das Ganze ebenso wichtig war die einzelnen Individuen, z.B. auch die Patienten in seiner Klinik. Und schon fuhr er fort: *“Bei allen Erfolgen der modernen Medizin darf der psychisch gestörte Mensch, der Mensch überhaupt, nicht losgelöst von seiner Umgebung gesehen werden wie eine in sich geschlossene Maschine. Die isolierte Betrachtung geht an der Realität vorbei. Sie sieht nur den einzelnen und nicht das Beziehungsnetz, das ihn von Geburt an - selbst bei aller möglichen Beeinträchtigung - trägt und halt, das für viele verbessert werden muss und verbessert weden kann. Für den Gestörten ist eine solche Betrachtungsweise ein Verhängnis. Des halb habe ich auch immer Freud hinsichtlich seines abstinenten, den Patienten isolierenden Procederes vorgeworfen, den Menschen zu einem Fremden im Universum zu machen. Entfremdung ist die Krankheit unserer Zeit. Wir müssen uns in Verbundenheit mit dem sozialen Universum verstehen, vor allem aber erleben.”*

Im Zuge unseres Gespraches habe ich erstmals erlasst, worauf Moreno

mit seinem Denken und Tun hinauswollte. Und als ich in späteren Jahren sein Statement "I move man back into the universe" las, begriff ich es vor dem Hintergrund unserer unvergeblichen Eisenbahnfahrt.

Während der letzten Strecke der Reise schwiegen wir beide nachdenklich. Als der Zug noch einmal durch eine Siedlung fuhr, schaute ich die beleuchteten Wohnungen anders an als bei der Ausfahrt aus New York City. Ich hatte im wahrsten Sinne des Wortes eine neue Weil Anschauung gewonnen.

MORENO 'YOLCULUKTA'

Çeviri: Doç.Dr. A. N. Babaoğlu / Sunum: Dr. G. Leutz adına Prof. Dr. G. Ünlüoğlu

Her akşam büyük insan yığınlarını New York'taki işyerlerinden evlerine götüren sayısız trenden biri, Santral İstasyon'dan yeni ayrılmıştı. Yolcuların çoğu, günün zorluklarından, büyük kent trafiğinden ve kardan bitkin düşmüş, sessiz ve dalgın önlerine bakıyor; birkaçı gazetelere gözetiyor ya da kitap okuyordu. Beacon'a, eve, dönüş yolculuğuna, Moreno da ben de suskunlukla başlamıştık. O uyukluyordu, bense şehirdeki bu ilginç günün gözümün önünden geçen görüntülerine kendimi bırakmıştım. Olağanüstü biçimde akıp giden çok yönlü megalopolün izlenimleri, Alman şehirlerinin ellili yılların başlangıcındaki kısıtlı şartlarıyla karşılaştırılınca çok çarpıcıydı.

Bu arada trenimiz tünelden çıkmıştı. Gökdelenlerin arasındaki bir üstgeçitte, ışıklı pencerelere yakın yol alıyorduk. Dikey pencere dizileriyle blok apartmanları geçip gidiyorduk. Arka plandaki sıkışık ışık dizileri, şehir gecesinin aydınlığına dalıp dalıp kayboluyordu. Birden, Moreno'nun yüzü aydınlandı. Akıp giden gökdelenlerin görüntüsünden büyülenmiş olarak, beni, duygularına ortak etme isteğiyle sarstı: "Bak Gretel, şu sayısız evlere bir bak! Oralarda yaşayanları tek tek görüyor musun? Orada, şurada, burada! Bak biri daha! Her biri ayrı bir insan, ayrı bir 'ben'! Bizim gibi bir varlık; istekleri, amaçları, kaygıları, sevinçleri, acıları, mutsuzlukları ve mutluluklarıyla; hepsi ayrı bir 'ben', hepsi bir birey."

Moreno'nun sesinde garip bir tını vardı. Bu tınıyı ben daha önce hiç 'ben' sözcüğüyle ilişkilendirmemişim. Bu, derin bir saygı, bir hayranlık; ama aynı zamanda bir acıma, hatta biraz kişisel bir acıma da içeriyordu. Dikkatimi dokunulabilir yakınlıktaki yolcularından alıp, ilgimi

geçtiğimiz evlerin ışıklarına yönelten, bu ses tonu, bu ses tınısı mıydı?

Moreno coşkuyla devam etti: "Ve yine de kimse yalnız değil. Herkes evinde, işinde, orada burada, hep başkalarıyla ilişki içinde. Bu durumda, görülmeyen ama yaşamsal önem taşıyan ilişkiler var hep. Bu ilişkilerden olumluları huzurumuzu sağlıyor; bizi neşeli, sıcak, ilgili, girişken yapıyor; olumsuzlarıysa huzursuzluk, mutsuzluk, beceriksizlik kaynağı oluyor; evet hatta bizi yaşamdan bezdiriyor, intihara bile neden oluyor; hastalıklara, küçük, büyük çatışmalara neden oluyor." Moreno gittikçe ciddileşiyordu: "Görüyorsun ki, insanlararası ilişkiler yaşamsal bir öneme sahip. Sayısız insan bu ilişkilerle yok olup gidiyor. Buna rağmen bilim, hiçbir zaman, insanlararası ilişkileri yeterince ele almamıştır."

Moreno'nun bu sözlerinde, kısa bir süre önce Almanca'ya çevirmeye başladığım 'Who Shall Survive?' (Yarına Kim Kalacak?)'ın, 1934'deki bu sosyometrik başyapıtın yayınlama nedenini birden anlayıverdim. Sanırım o zamana dek, eserin adını da, kitapta psikiyatri ve psikoterapi alanlarında insan ilişkilerini inceleyen deneyler, testler, diyagramlar ve açıklamaları da pek iyi anlamamışım. O zaman bana göre, bir insanın bozulan sağlığını anlamak ve düzeltmek için, Moreno'nun o güne dek içerdiği anlamı tam olarak kavrayamamış olduğum sosyometrik savlarından çok, tıbbi yöntemler daha uygundu. Sosyometri ve psikodrama arasındaki doğrudan ilişki benim için henüz anlaşılmasından bu kavrayış bana daha yakındı. Oysa şu anda tren penceresinden bakarken, ben de içiçe geçmiş ilişki grupları içinde varolan huzur veya kaygılar altındaki bireyleri tek tek 'görebiliyordum'. Yani, 'Who Shall Survive?' (Almanca 'Sosyometrinin Esasları') adlı kitap sadece, tıp doktorları ve psikologlardan çok sosyologları ilgilendirecek. kuru sayısal veriler, bölenler ve katsayılardan sözetmiyor; sağlık ve hastalığa, insanların huzuru ve acılarına ilişkin, bambaşka bir görüş sunuyordu.

Trenin yanından geçtiği evler, şimdi daha küçük, birbirlerine de daha uzaktılar. Zaman zaman bir masa başında oturan ya da ayakta duran insanlar hala görülebiliyordu. Moreno: "Şuradaki yeşil elbiseli kadın yemek pişiriyor gibi. Belki de gelecek hafta New York'ta bir lokantada sana ya da bana bir yemek getirecek, bizimle karşılacak. Bunun gerçekleşme olasılığını bir düşün! Ya da belki o senin ve benim için, ömrümüz boyunca, sadece bir gece bir kerecik kayıp giden bir noktadan fazlası olmayacak."

Moreno'nun 'yeşil insan noktası'yla ilgili olarak ortaya attığı ve ona,

benim yaşamımda ve dünya serüvenimde de ayrıcalıklı bir yer kazandıran açıklamasının ciddiyeti beni heyecanlandırmıştı. Moreno'nun bakış açısından büyülenmişcesine dışarıdaki geceye bakıyordum. Elektrik lambaları giderek seyrekleşiyordu. Yoğun kar bulutlarını arasına delerek süzülen ayışı ağaçlı tepeleri aydınlatıyordu.

Moreno hala 'yolculuktaydı'. Şimdi benden, her insanın, yaşamında yer alan diğer insanlara karşı hissettiklerinden oluşan ilişki ağlarıyla nasıl da sarılmış olduğunu gözümde canlandırmamı istiyordu. Düşüncesini ilettilti: "Bireylerin ilişki ağları birçok noktada kesişir, düğümlenir ve bireyler aracılığıyla sürekli daha büyük ağlarla birleşir. Böylelikle örneğin ben, senin benim ilişki ağıma dahil olduğundan beri, senin Almanya'daki akraba ve arkadaşlarına ulaşmakla kalmayıp, bu kişiler aracılığıyla yine, benim ve hatta senin henüz tanımadığımız insanlarla tanışacağım, sen de benim aracılığım ile henüz sana yabancı olan kişilerle tanışacaksın. Bu ağörgülerin hepsi - ilişki örgüsünü böyle tanımlıyorum - buna benzer düğüm noktaları ile birbirlerine bağlıdır. Büyük, dünya çapında bir ilişki ağı olarak yeryüzünü sararlar."

Moreno parlayan gözlerle öğretisine devam ediyordu. Coşkusu doruktaydı. Dünyayı saran bu ilişki ağının, varolan tüm ilişkiler toplamının, içinde yaşadığımız sosyal evreni oluşturduğunu anlatıyordu. Bunun; dünyada, bedenimizde ve gökyüzü cisimlerinde varolan mineraller ve gazlar gibi, fiziksel evrenin, dünyanın tüm canlılarını belirleyen metabolik süreçleri kapsayan fizyolojik evrenin varlığı kadar gerçek olduğunu vurguluyordu. "Peki sosyal evrenin en küçük parçası nedir?" Bana kurnazca gülmüsed, ona belki de sandığı gibi yanlış cevabı vermeme fırsat bırakmadan konuşmasına devam etti: "Sosyal evrenin en küçük parçası, yani sosyal atom, bir birey değildir. Bunu düşünürken kategorileri kesinlikle karıştırmamalıyız. Tüm ağörgünün en küçük parçası yine bir ağ olmalıdır. Yani sosyal atomlar bireyler değil, bireyleri saran ve onları içine alan ilişki ağlarıdır. Ancak, insanlığın sosyal evreni eşit biçimde örülmemiştir. Sık noktaların yanısıra seyrek ve kırılğan veya çok gergin noktalar da vardır. Bu gibi sık ve kırılğan noktaları göz önünde bulundurmanın gerekliliğini, ağörgülerdeki iletişimin türünün insanları yapıcı veya yıkıcı kıldığını görerek anlayabilirsin." Moreno yine vurgulayarak açıkladı: "Sadece insanların mutlulukları veya mutsuzlukları ve yaşamlarına devam etmeleri değil, aynı zamanda dünyamızın geleceği de buna bağlıdır. Fiziksel ve fizyolojik evrenin oluşumu tanrısalı. Şimdiye dek insanlardan bağımsız süregeldi. Ama atom bombasının icadından sonra herşey değişti. Artık sadece bireysel huzurumuz değil, gezegenin kaderi, insan, hayvan ve bitkilerin hayatta

kalmaları da sosyal ilişkilerimizi huzur içinde oluşturmak ya da şimdiye dek olduğu gibi gelecekte de saldırganlığa izin verip vermeyeceğimize bağlı. Herkes bütünden birlikte sorumlu, ancak yine de herkes sosyal evrenin bütünlüğüne bağlı.

Dinlerken, Moreno'nun düşüncesinde bütünü ve bireyin, örneğin kliniğindeki hastaların, öneminin eşit olduğunu farkettilim. O yine anlatmaya başladı: "Çağdaş tıbbın tüm başarılarına karşın, ruhsal bozukluğa uğramış insan, hatta yalnızca insan, kendi içinde kapalı bir makina gibi çevresinden ayrı olarak gözlemlenemez. Yalıtın gözlem gerçeğe uygun değildir. Sadece bireyi görür; onu doğumundan itibaren çeşitli etkilere maruz bırakarak taşıyan ve barındıran, birçoğu için ve düzeltilmesi gereken ve düzeltilebilecek ilişkiler ağını gözden kaçırır. Bu hastalara zarar vericidir. Bu yüzden, Freud'u, hastayı yalıtıcı olmakla, insanı evrene yabancılaştırıcı olmakla kınıyorum. Yabancılaştırma zamanımızın hastalığıdır. Kendimizi sosyal evrenle bağlantılı olarak algulamalı, ama her şeyden önemlisi yaşamalıyız."

Konuşmamız boyunca, ilk kez, Moreno'nun düşünce ve davranışlarıyla neye ulaşmaya çalıştığını kavradım. İlerideki yıllarda onun "I move man back into the universe" (İnsanı evrene yeniden teslim ediyorum) isimli yazısını okuduğumda, bu unutulmaz tren yolculuğumuzu yeniden anımsadım. Yolculuğun son bölümünde ikimiz de düşünceli ve suskunduk. Tren bir kez daha bir yerleşim alanından geçerken ben, ışıklı evlere, New York şehrinde çıktığımızdakinden farklı bir gözle bakıyordum. Kelimenin tam anlamıyla yepyeni bir dünya görüşü kazanmıştım.

THE FOUR STEP MODEL OF INTERCULTURAL GROUP WORK

BURMEISTER J., M.D.

Besmerstr. 27 CH Kreuzlingen

General Description

This approach combines dramatherapeutic, sociodramatic, individual psychodramatic and verbal reflective interventions in a systematic way. It targets towards insight into the link between culture, social structures and individual patterns of behaviour focusing first of all on the sociocultural determinants of behaviour. Starting with the dramatherapeutic representation of a significant scene, it establishes a corresponding sociodramatic plot transmitted by role resonance and technically assessed by a topic centered verbal reflective process in the group. Out of the two scenic starter activities, it investigates in the last phase the impact of sociocultural dimension on individual level. The model is ideal to work on intercultural and axiomatic issues. Before starting to describe the model itself, it is necessary to trace back its basic theoretical assumptions of role identity and spontaneity.

PD Role Concept of Identity

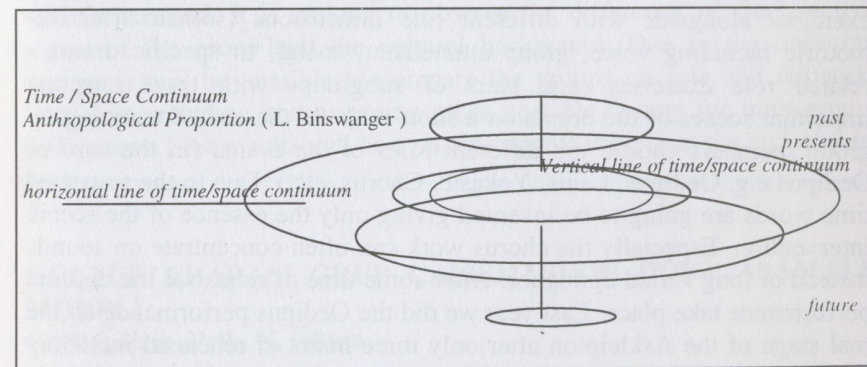
The PD concept of identity refers to the totality of potential but not necessarily enacted roles which assemble an individual in a given moment. These roles are in resonance with a vertical or time related line and with a horizontal or space/reality related line. Regarding the horizontal plan (synchronicity of levels or frames of reference) it's possible to describe at least the following dimensions:

Frame of reference on interpersonal level

individual
direct interaction networks

social reality
culture
existential feature
cosmic dimension

In the concept of cosmic dimension both lines converge. In other words each role do belong to each dimension at the same time. Each role can be investigated in relationship to each of these dimensions. Or each dimension can be reconstructed in each of these roles. What changes is the frame of reference. In PD the frame of reference is given/materialized by the scenic experience. Each culture - and each social group - share proper organizing principles(rules/laws/norms) which allow identification (social/cultural identity: to recognize each other). These principles respond to the existential needs and conflicts which are inherent to mankind (for example: gender/death/loneliness/injustice). Each culture has created prototypic scenes (myth, legends, etc.) which embark and assess the essence of its basic principles as cultural conserves. In PD it is a common experience how the synchronicity of dimensions and the scenic resonance connected with interactions guide step by step to cultural, existential or even cosmic experiences.

PD Spontaneity Concept

PD defines spontaneity in a way which differs from its everyday apprehension. Regarding to this concept spontaneity facilitates first (first phase: incubation or latency period) patterns of behaviour by stimulating somatoaffective processes, interpersonal attunement in groups and imaginery and fantasy activity. If this process reach a certain energetic level (second phase: point of culmination, manifest period of spontaneity) spontaneity conduct second towards a concrete interaction. This

interaction can be new and creative or without any consequences for the future and by lack of integration into preexisting structures (appropriatedness) even destructive. Spontaneity always increases the capacity to act, but only sometimes paves the way to creativity. Warming-up techniques enhance in a specific way the appearance of spontaneity. They work as operant agents of spontaneity.

Concrete Realization

Election of the dramatic topic can be realized by the staff of directors beforehand (topic induction) or done by the group in relationship to its most prominent cultural issue in the given moment (ancient legend, myth, dramaplay, etc.). Gabor Pinter and me choose the myth of Oedipus assuming its widespread knowledge and its presented universal or "eternal" conflict topics. On the other hand we were quiet aware of the different meaning of its plot regarding the concrete cultural background. In order to benefit even from this circumstance, we developed an intercultural research project by applying and investigating the model in different cultural context.

After the election of topic, group work starts with preestablished warming-up exercises which lead from unspecific interactive warming-up exercises alongside with different role dimensions (somato-affective-motoric including voice, group attunement, social) to specific drama - related role exercises (e.g. pairs of subgroups with three enacting important scenes of the drama on a short run) At the end of warming-up group members choose the different roles of the drama (in the case of Oedipus e.g. Oedipus, Laius, Yokaste, Chorus, etc.). Due to the restricted time words are going to be invented giving only the essence of the scenic intervention. Especially the chorus work can often concentrate on sounds instead of long verbal epilogues. After some time of rehearsal the definite performance take place. Last year we did the Oedipus performance on the real stage of the Askleipion after only three hours of rehearsal including the preparation time for the masks, costumes and etc. which were made by the actors itself.

After the performance the group choose a sociodramatic set up which echo on the basic topics exposed by the drama. Here sociodramatic techniques allow to shape the present social roles alongside with the essence of the dramatic play (e.g. last year basic oedipal conflict was rewritten into the bellig conflict with the curdes including different social role perspectives in analogy to dramatic play). Depending on the size of the group, the dramatherapeutic and sociodramatic part can be performed

simultaneously. After explaining the content of the drama, the group is going to identify the core conflicts by verbal reflection in sub-groups. At the end of this stage of the group work two sociometrically chosen sub-groups do dramatherapeutic and sociodramatic work each.

Dramatherapeutic and sociodramatic part stimulate individual reactions on role level which originate individual psychodramatic work thus understanding and resolving the concrete personal conflict on the background of the sociocultural matrix. Often existential features and moral or value conflicts characterize the work as well as up to artistic and poetic forms of expression of the living experience inside the group. The approach is also especially indicated in the work with institutions, organizations and large groups while it enables to focus on the basic issues of social regulations and needs. Concerning the task, the dramatherapeutic introduction offer an aesthetic and dramatic distance which allow to deepen the issue of the work by diminishing direct personal exposition and shame phenomena. And this is exactly indicated in non-therapeutic areas of group work.

Conclusion

The model was already performed in Turkiye, Russia, Portugal, Hungary and Switzerland. It is striking to observe the difference of the selected topics of the group and the cultural background. Due to the research design, it will be possible to compare the groups on role and network level just including and assessing other possible factors for inter-group differences. First results will be available approximately at the end of this year.

KÜLTÜRLERARASI GRUP ÇALIŞMASININ DÖRT AŞAMALI MODELİ

Çeviri: Uzm. Psik. N. Ökten

Genel Tanım

Bu yaklaşım, drama terapisi, sosyodrama, bireysel psikodrama ve söze dayalı girişimleri sistemli bir biçimde bir araya getirmektedir. Yaklaşım; kültür, toplumsal yapı ve davranışın, bireysel biçimleri arasındaki bağlantıya, öncelikle davranışın sosyokültürel belirlenişine odaklanarak bakmayı amaçlamaktadır. Belirli bir sahnenin drama terapisi biçiminde sunulduğundan başlayarak, rol yankıları ve sözel çağrışımlarla seyreden bir teknik içinde, bu sahneye karşılık gelen bir sosyodrama taslağı

kurulur. Bu iki sahnesel başlangıç etkinliklerinden yola çıkarak daha sonra, sosyokültürel boyutun bireysel düzlemdeki etkisi araştırılır. Bu model kültürlerarası ve kabul edilmiş gerçekler niteliğindeki konuları çalışmak için çok uygundur. Modeli anlatmaya başlamadan önce, rol kimliği ve spontanlığa ilişkin kuramsal dayanaklarını incelemek gerekmektedir.

Psikodramada Rol Olarak Kimlik Kavramı

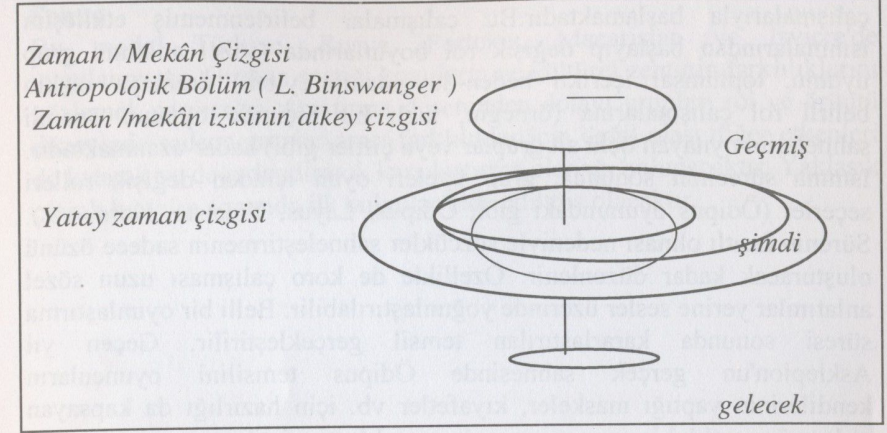
Psikodramada bireysel kimlik kavramı, bireyi belli bir anda bütünleyen, ortaya konmasa da onun içinde var olan rollerin tümünü işaret etmektedir. Bu roller, dikey (zamana ilişkin) çizgiyle, yatay (yer/gerçeklik) çizgiyle ile uyumludur. Yatay düzlemle (düzlemlerin eşzamanlılığı) ilişkili olarak en azından aşağıdaki boyutları tanımlamak olanaklıdır:

İnsanlararası düzlemde temel çerçeveler

- birey
- doğrudan etkileşim ağları
- toplumsal gerçeklik
- kültür
- varoluşsal özellik
- evrensel boyut

Evrensel boyut kavramında, yatay ve dikey çizgiler birbirine yaklaşır. Başka deyişle, her bir rol aynı anda her iki boyuta da ait olur. Rollerin her birinin, bu boyutların her biriyle ilişkileri araştırılabilir. Ya da her bir boyut bu rollerin içerisinde yeniden oluşturulabilir. Değişen yalnızca dayanak noktasıdır. Psikodramada dayanak noktası, sahnesel yaşantı yoluyla verilir/ gerçekleştirilir.

Her kültür -ve her toplumsal grup-, kimlik oluşumunu (sosyal/kültürel kimlik: birbirini tanımak) belirleyen ilkeleri (kurallar/yasalar/normlar) ortaklaşır. Bu ilkeler, insanoğluna miras kalan varoluşsal gereksinimleri ve çatışmaları karşılar (örneğin; cinsiyet/ölüm/yalnızlık/haksızlık). Her kültür, temel ilkelerinin varlığını kültürel konserveler olarak başlatan ve belirleyen prototipik sahneler yaratmıştır (efsaneler, masallar, vb.). Psikodramada, boyutların nasıl da eşzamanlı olduğu ve etkileşimlerle bağlantılı sahnelerin, kültürel, varoluşsal ve hatta evrensel yaşantılara doğru nasıl da adım adım geçtiği çok iyi bilinir.

Psikodramada Spontanlık

Psikodrama spontanlığı, gündelik kullanımdan farklı bir biçimde tanımlar. Psikodramadaki kullanım biçimiyle spontanlık, öncelikle, bedenduyumsal algı süreçlerini, gruptaki kişilerarası süreçleri ve düşleme etkinliğini uyararak davranış örüntülerini kolaylaştırır (birinci aşama: kuluçka ya da gizlilik evresi). Eğer bu süreç belli bir enerji düzeyine ulaşırsa, spontanlık somut etkileşime doğru ikinciye yönlendirir (ikinci aşama: doruk noktası, spontanlığın görünen evresi). Bu etkileşim yeni ve yaratıcı olabilir veya gelecek için hiç bir anlamı olmazsa ve daha önceden varolan yapıları (uygunluk) yeterince tamamlayamazsa yıkıcı bile olabilir. Spontanlık her zaman eylem yetisini artırır, fakat sadece bazen yaratıcılığa yol açar. Isınma teknikleri belli bir biçimde spontanlığın ortaya çıkmasını artırır. Bunlar spontanlığın tetikleyicileridir.

Somut Gerçekleştirme

Drama konusunun seçimi yöneticiler tarafından önceden tasarlanabileceği gibi (konu önerme) o sıralardaki en çarpıcı kültürel konu çerçevesinde grup tarafından da gerçekleştirilebilir (eski bir masal, efsane, tiyatro oyunu, vb. gibi). Gabor Pinter ve ben, yaygın olarak bilindiğini ve evrensel, yani "her zaman varolan" çatışma konularını ortaya koyduğunu düşünerek, Ödipus efsanesini seçtik. Öte yandan, somut kültürel alt yapısını göz önünde bulundurunca da, konusunun farklı anlamının da ayırımına varmıştık. Bu durumdan bile yararlanılabilir düşüncesiyle farklı kültürel yapılar içindeki modeli uygulayarak ve araştırarak kültürler arası bir araştırma projesi geliştirdik.

Grup çalışması, konu seçiminden sonra, önceden yapılandırılmış ısınma